

4A1 + 3 - CO2 Ketenganalyses scope 3 2ParkUp & Cluster Line

**Versie : definitief
25 maart 2015**

**Klaver Fietsparkeervoorzieningen
Weberstraat 5
7903 BD Hoogeveen**

Inhoudsopgave

Inleiding		1
Deel A	Ketenanalyse etagesysteem 2ParkUp	3
Deel B	Ketenanalyse Clusterline	9

Inleiding

Klaver Bik(e)motion is een klein bedrijf dat zich specialiseert op het gebied van fietsparkeersystemen. Vandaar ook de commerciële naam van het bedrijf, Klaver fietsparkeren. Klaver onderscheidt zich van de concurrent door klant specifieke oplossingen te bieden op het gebied van fietsparkeren. Een alledaags probleem waar niet veel mensen bij stilstaan. Toch is het van belang voor een groot deel van de bevolking dat er fietsparkeersystemen bestaan. Dagelijks reizen duizenden jongeren en forenzen met het openbaar vervoer en maken hierbij gebruik van de fietsparkeergelegenheden op de stations. Fietsen is gezond en geeft geen milieubelasting. Het is belangrijk voor het behoudt van de fiets dat ze veilig en kwalitatief geparkeerd kunnen worden.

Klaver is zich al jaren bewust van het milieu. Door mee te werken aan de CO2 Prestatieladder laat Klaver zien dat ze zich in wil zetten voor het milieu en het behoud ervan. Momenteel bevindt Klaver zich op niveau 5 van de Prestatieladder. De hieronder uitgewerkte ketenanalyse was onderdeel van de doelstelling: het behalen van niveau 4 en 5. Samen met haar leveranciers gaat Klaver verder om haar producten te verduurzamen. Door het in kaart brengen van de gestelde eisen wil Klaver laten zien dat er wordt meegedacht en meegewerkt aan de toekomst en het milieu.

CO2 ketenanalyse

Om aan de eisen van niveau 4 en 5 te kunnen voldoen heeft Klaver 2 ketenanalyses van GHG-genererende activiteiten uitgevoerd conform de eisen die daaraan zijn gesteld. Hiervoor worden alle emissies gekwantificeerd die het (in)directe gevolg zijn van de activiteiten van Klaver, binnen de gestelde systeemgrenzen. Volgens de eisen in de CO2 Prestatieladder moet minimaal 1 van de analyses professioneel ondersteund en becommentarieerd worden door een erkend en onafhankelijk kennisinstituut. Hiervoor heeft Klaver Primum –als onafhankelijk kennisinstituut- in de arm genomen. Zij beoordelen een van de ketenanalyses die Klaver zelf heeft opgesteld.

Bepaling meeste materiële scope 3 emissies.

Om te bepalen welke scope 3 emissies voor Klaver het meest materieel zijn, moet er een analyse worden uitgevoerd op scope 3, volgens het GHG Protocol, Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard. Voor elke scope 3 categorie die in het GHG Protocol is gedefinieerd, worden de bedrijfsactiviteiten globaal beschreven. Vervolgens wordt op basis van een set vooraf vastgestelde criteria bepaald hoe relevant de activiteiten zijn om verder onderzoek te laten plaatsvinden. De categorieën worden gerangschikt op basis van de totale relevantie. Er wordt een ketenanalyse gemaakt over een onderwerp uit één van de twee meest relevante categorieën, en uit één van de zes meest relevante categorieën. De analyse is te vinden in het document [Scope 3 emissies.xlsx].

Door middel van 2 analyses uit te voeren van 2 verschillende producten van Klaver wordt er in kaart gebracht wat de CO2 uitstoot bedraagt van het productieproces van de grondstof (ijzer) tot het product. Op basis van de verkoopcijfers over 2010 (basisjaar) en de verkoopprognose over de navolgende jaren is gekozen voor een analyse van:

- A Etagesysteem 2ParkUp
- B Laag parkeren Cluster Line

De ketenanalyses zijn gebaseerd op de volgende 6 stappen:

1. Omschrijving van de functionele eenheid.
2. Het in kaart brengen van de waarde ketens van het product.
3. Het bepalen van de relevante emissiebronnen in scope 3.
4. Identificatie van partners en relevante ketenpartners in de keten.
5. Kwantificering van de emissies binnen scope 3.
6. Reductiedoelstelling en –maatregelen i.s.m. ketenpartners.

Deel A Etagerrek 2ParkUp

A1 Omschrijving van de functionele eenheid.

2ParkUp is een etageparkeersysteem dat door Klaver zelf ontwikkeld is.

Er is gekozen voor een enkelzijdig etagerrek (artikelcode:K2010 en K2011)

Bij de ontwikkeling is er voornamelijk gedacht aan veiligheid en optimale ruimtebesteding.

De 2ParkUp is vandalismebestendig en onderhoudsarm. Klaver biedt 1 jaar garantie op de werking van het product en 10 jaar garantie op het zinkwerk, mits er jaarlijks onderhoud wordt uitgevoerd. De levensduur van 2ParkUp is 15 jaar.

De functionele eenheid van het 2ParkUp etageparkeersysteem wordt gedefinieerd door:

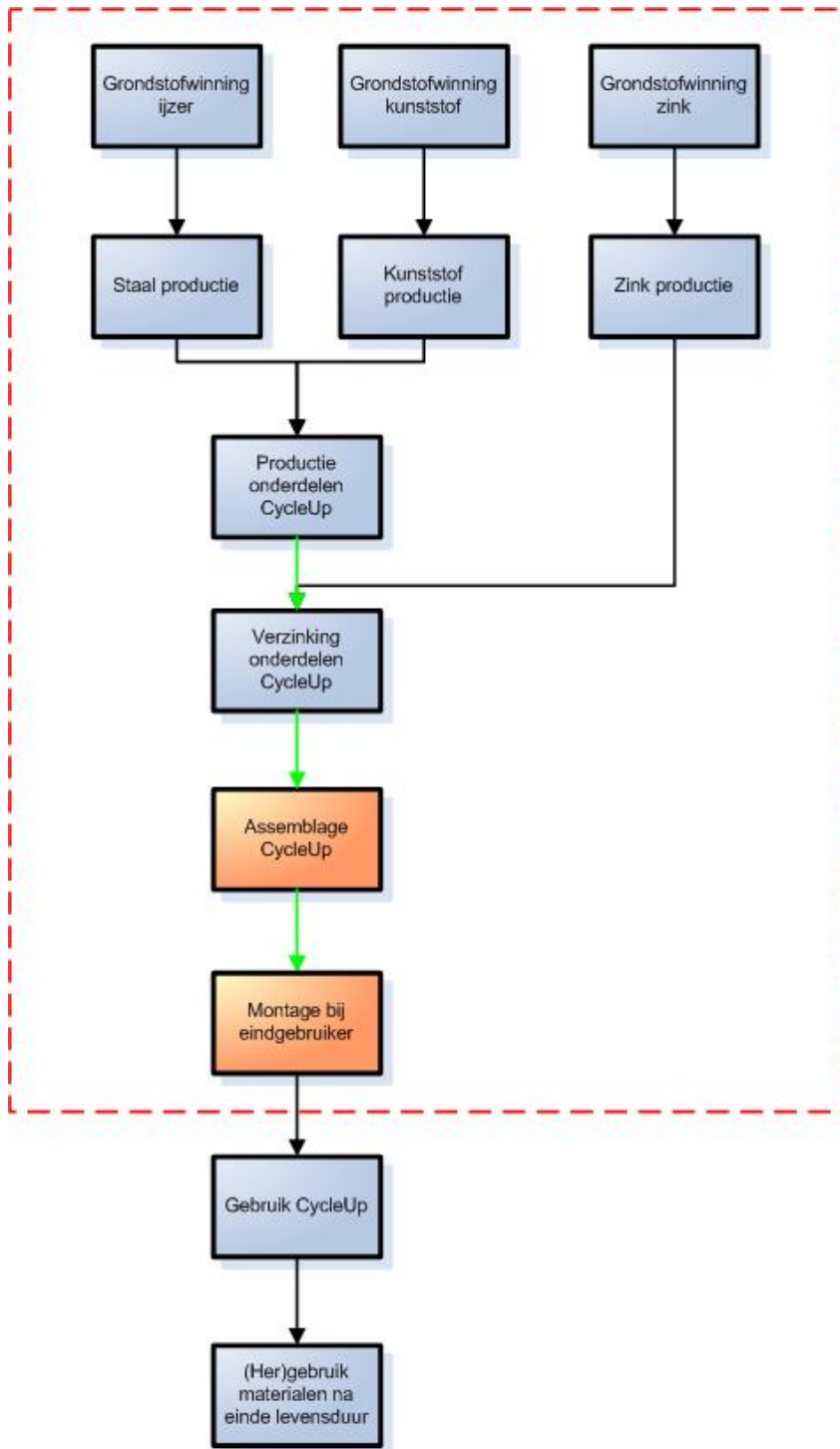
- Grootte: 1 fietsplaats;
- Levensduur: 15 jaar;
- Kwaliteit: vandalismebestendig, onderhoudsarm, veilig fietsparkeersysteem, optimale ruimtebesteding.

A2 Het in kaart brengen van de waardeketens van het product.

Het etagesysteem 2ParkUp bestaat in hoofdlijnen uit verzinkte stalen onderdelen, enkele kunststoffen onderdelen en een gasveer. Vanuit het perspectief van CO2 zijn de verzinkte stalen onderdelen de belangrijkste onderdelen van de keten.

Klaver verwerkt niet zelf het staal tot producten, maar monteert alleen de aangeleverde onderdelen. De producent van de fietsparkeersystemen koopt staal in en maakt hier de onderdelen voor een fietsparkeersysteem mee. Vervolgens worden de onderdelen naar Klaver getransporteerd en monteert Klaver de onderdelen tot een goed functionerend eindproduct. Als laatste wordt het product naar de desbetreffende klant getransporteerd.

In het onderstaande figuur staat het proces beschreven in de proces map. Hierin staat vermeld welke materialen en energiestromen in elke ketenstap gebruikt worden.

Figuur 1: proces map 2ParkUp

De rode stippellijn in de proces map geeft de systeemgrenzen van de ketenanalyse aan. De groene pijlen geven aan welke transport stappen meegenomen worden. De overige pijlen geven ook transport aan, er is echter geen inzicht te verkrijgen in de CO₂-emissies die hier worden uitgestoten.

De blauwe blokken geven aan welke emissies binnen de keten tot scope 3 behoren, de rode blokken geven aan welke emissies tot scope 1 en 2 behoren.

A3 *Het bepalen van de relevante emissiebronnen in scope 3.*

Om te kunnen bepalen hoeveel CO₂ er is uitgestoten hebben we een aantal emissiebronnen bepaald die we gaan onderzoeken. We kijken naar het gehele proces van grondstof tot eindproduct. We brengen de CO₂ uitstoot bij de productie van de grondstof, het verzinken en het transport in kaart. Voor de assemblage bij Klaver is de CO₂ uitstoot af te lezen in scope 1 en 2 bij het verbruik van elektriciteit en gas.

Grondstoffen

Staal

Klaver produceert zelf geen staal, dit wordt aangeleverd door de leverancier van Klaver. Het staal wordt geproduceerd tot standaard staal S235. De producent van Klaver verwerkt het staal tot onderdelen voor fietsparkeersystemen. De onderdelen worden door Klaver tot verschillende fietsparkeersystemen gemonteerd. Voor de productie van staal S235 is uitgegaan van warm walsen. De stalen bevestigingsmiddelen (bouten, moeren en sluitringen) dienen daarbij nog gedraaid te worden.

Zink

Om alle stalen onderdelen te conserveren is een aanzienlijke hoeveelheid zink nodig. Hier is uitgegaan van primair geproduceerd zink, dat wordt aangebracht volgens de NEN-EN-ISO 1461 in een Europese verzinkerij. Daarbij wordt 9% van het zink gerecycled, d.w.z. dat de resten uit de zinkbaden worden teruggewonnen en opnieuw ingezet. Deze recycling leidt tot een verminderde inzet van primair zink in het proces, wat is verdisconteerd in de analyse.

Kunststof

Voor de productie van het etageriek zijn verschillende (kleine) kunststof onderdelen nodig. De hoeveelheid is relatief gering. Dit is te zien in de “ketentabel” op pagina 8. Procentueel kan het kunststofgebruik buiten beschouwing gelaten worden.

Assemblage werkzaamheden

Klaver laat alle onderdelen voor het etagesysteem 2ParkUp door derden maken en assembleert dit in haar eigen assemblagehal. In totaal kost de productie en assemblage van 1 enkelzijdige fietsplaats Cyclus (inclusief frame) ca. 3,4 kWh elektriciteit en ca. 0,2 m³ gas. De CO₂-emissies tijdens de assemblage vallen binnen scope 1 en 2.

Transport

Het transport is een belangrijke schakel in het hele proces. De grondstoffen voor staal worden getransporteerd naar de producent die de grondstof tot staal verwerkt. Dit gaat op transport naar de producent van Klaver die er onderdelen van maakt. Vervolgens wordt het getransporteerd naar de verzinkerij en daarna naar Klaver om te monteren. Als laatste wordt het product getransporteerd naar de plaats van bestemming waar de klant het fietsparkeersysteem nodig heeft.

A4 Identificatie van partners en relevante ketenpartners in de keten.

Klaver maakt voor de productie van fietsparkeersystemen gebruik van vaste leveranciers, onderaannemers en partners. De ketenpartners van Klaver zijn:

Ketenpartner	Functie	Relevant voor deze analyse
<i>Voor de productie</i>		
- Databel	Poolse producent van 2ParkUp	Ja
- Metalis Drachten	Vaste leverancier van andere producten	Nee
- Metalis Hoogeveen	Vaste leverancier van andere producten	Nee
- Metaalbedrijf Noord	Vaste leverancier van andere producten	Nee
- Keizers Metaal	Vaste leverancier van andere producten	Nee
<i>Voor het bevestigingsmateriaal</i>		
- 3M		
- Lasaulec		Ja
<i>Energie</i>		
- Rendo		
<i>Verzinken en Coating</i>		
- Verzinkerij Kampen		Ja
- Coating Hoogeveen		
<i>Transport</i>		
- Databel (Polen)		Ja
- LCW		Ja
- DGO (palletvervoer (x0,25))		
<i>Onderaannemers</i>		
18 Hekwerk		
Tolman Hekwerk		

Kwantificering van de emissies binnen scope 3.

Deze kwantificering maakt onderdeel uit van de selectieprocedure. Op basis van de CO2 uitstoot wordt bepaald of deze in de ketenanalyse wordt meegenomen.

Leveranciers:

	Aantal kilometers 2014	Aantal liters	CO2 uitstoot	
Transport				
Databel	54546	18182	18182 x 3,135 kg =	57.000 kg
Brink	28.614	9538	9538 x 3,135 kg =	29.901 kg
DGO				
(deeltransport)	7545	2515	2515 x 3,135 kg =	7884 kg
Van Goor	6864	2288	2288 x 3,135 kg =	7172 kg
Totaal	97.569	32.523		102,0 kg

Onderaannemers:

Leverancier Onderaannemer	Aantal kilometers	Aantal liters	CO2 uitstoot in kg	
Eshuis Installatietechniek	5980	598	598 x 3,135 =	1874,73
Tolman Hekwerk	840	84	84 x 3.135 =	263,34
De Meeuw	399	133	133 x 3,135 =	174,69
Totaal	7219	815		2313

Zakelijk gebruik van privé auto:

	Aantal Kilometers	Aantal liters	CO2 uitstoot
Klaas Uiterwijk	0	0	0

Toelichting:**Leveranciers transport:**

Om de berekening voor onze leveranciers te maken zijn wij ervan uitgegaan dat de vrachtauto's een gemiddeld verbruik hebben van 1/3 (bron: producent / transporteur). De vrachtauto's gebruiken diesel als brandstof en voor elke liter diesel die verbruikt wordt, wordt 3,135 kg CO2 uitgestoten. Het aantal liters vermenigvuldigen met 3,135 leidt tot een resultaat CO2 uitstoot in kilogram.

Onderaannemers:

Om de berekening voor onze onderaannemers te maken zijn wij ervan uitgegaan dat de bestelauto's waar in gereden wordt een gemiddeld verbruik hebben van 1/10. De bestelauto's gebruiken diesel als brandstof en om tot een resultaat CO2 uitstoot in kilogram te komen gebruik je dezelfde berekening als die is gebruikt bij de leveranciers.

Zakelijk gebruik van privé auto's:

Bij Klaver wordt er niet zakelijk gereden met prive auto's. Zakelijke kilometers worden gemaakt in 1 van de beschikbare bedrijfsauto's.

Welke ketenpartners worden meegenomen in de ketenanalyse?

Transport : LCW transport Groningen en Databel Polen

Indien van toepassing:

Onderaannemers : Tolman Hekwerk en Eshuis Installatietechniek

Transport neemt een relatief groot deel van de CO2 uitstoot voor zijn rekening omdat Klaver in eigen beheer geen producten produceert.

A5 Resultaten Ketenganalyse

Betreft een gemiddelde fietsplaats, incl. framedeel.

2ParkUp	Onderdeel	kg CO2 per fp	%	hoeveelheid	eenheid	opmerkingen
Grondstoffen						
	Staal S235	46,12	76,5	24,1	kg	
	Zink (+verzinken)	4,62	7,6	3	kg	
	Kunststof (nylon)	1,62	2,7	1	kg	
Transport						
	in Polen	3,6	6	4	km	
	Vanuit Polen naar Nederland	2,2	3,6	2,44	km	
Assemblage						
	Elektriciteit (intern)	2,09	3,6	3,4	kWh	
	Gas (intern)	0	0	0,2	m3	
Totaal kg CO2 per fietsplaats		60,25	100%			
Montage en installatie						
	Transport van Klaver naar projectadres	15,75	14,29	175	km	gem. enkele reis
	Transport van montage medewerkers	94,5	85,71	350	km	gemiddeld
	Montage en gebruik	0				
Totaal kg CO2 per fietsplaats		110,25	100%			

Zoals in de bovenstaande overzichten is te zien komt bij de productie van de grondstoffen de meeste CO2 vrij. Daarnaast neemt transport een groot gedeelte voor haar rekening.

Hergebruik / afdanking is iets waar Klaver geen invloed op heeft. Dit komt nagenoeg niet voor en wordt derhalve buiten de keten gehouden.

A6 Reductiedoelstellingen en –maatregelen i.s.m. ketenpartners.

Doelstelling

Klaver heeft zich tot doel gesteld 2% CO2 te reduceren per jaar in vergelijking met het vorige jaar. Er wordt gekeken naar het basisjaar en naar het voorgaande jaar.

Om dit te bewerkstelligen denkt Klaver aan de volgende maatregelen:

De 2ParkUp is een nieuw etagerek. Deze is ontwikkeld met het oog op de wensen uit de markt en de wens om gewicht te besparen. Het product is van een hoog kwalitatief niveau maar is wel zwaarder geworden qua gewicht. Wel is er kritisch gekeken naar de gebruikte materialen. Alle gebruikte kunststoffen zijn afbreekbaar en/of recyclebaar.

De huidige manier van verzinken heeft een relatief groot aandeel in de CO2 uitstoot. De verzinkerij is aan het experimenteren met “secundair” zink. De huidige manier van verzinken (primair) geeft een groot aandeel CO2. Klaver blijft hierover in gesprek.

Het aandeel transport is relatief groot omdat de productie in Polen plaatsvindt. Van het nieuwe etagesysteem wordt in Nederland een proto gemaakt. Productie in Nederland is wellicht een mogelijkheid. Dit scheelt ongeveer 25 ton CO2 per jaar.

Deel B Cluster Line

De analyses zijn gebaseerd op de volgende 6 stappen:

1. Omschrijving van de functionele eenheid.
2. Het in kaart brengen van de waardeketens van het product.
3. Het bepalen van de relevante emissiebronnen in scope 3.
4. Identificatie van partners en relevante ketenpartners in de keten.
5. Kwantificering van de emissies binnen scope 3.
6. Reductiedoelstelling en –maatregelen i.s.m. ketenpartners.

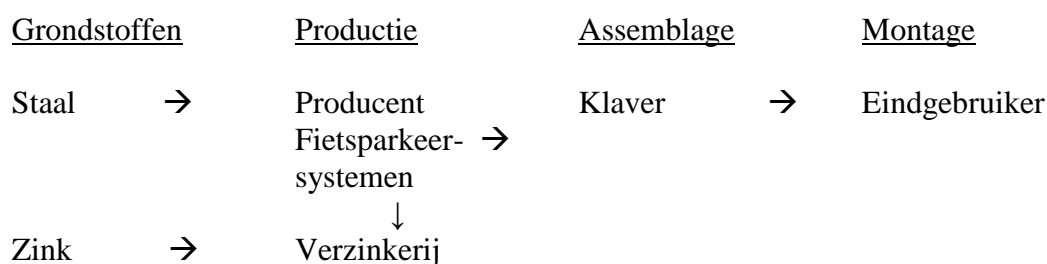
B1 Omschrijving van de functionele eenheid.

Cluster Line:

- Geschikt voor vrijwel elke soort fiets.
- Geen beschadiging aan de fiets door het toepassen van kunststof hulzen, waardoor contact van metaal op metaal wordt vermeden. Stevige, UV-bestendige en slijtvaste hulzen (TNO gekeurd).
- Stabiele stalling. Door de voorvorkondersteuning in combinatie met de terugrolbeveiliging staat de fiets zeer stabiel en stevig zonder beschadiging aan het voorwiel.
- Vandalisme bestendig en slijtvast door toepassing van sterke materialen. Zonder gereedschap redelijkerwijs niet te vernielen.
- Voorzien van een zwaar geïntegreerde aanbindvoorziening.
- Voldoet aan FietsParKeur.

B2 Het in kaart brengen van de waardeketens van het product.

Cluster Line bestaat in hoofdlijnen uit verzinkte stalen onderdelen en enkele kunststoffen onderdelen. Vanuit het perspectief van CO₂ zijn de verzinkte stalen onderdelen de belangrijkste onderdelen van de keten.

Toelichting: → & ↓ staat voor transport

Klaver verwerkt niet zelf het staal tot producten, maar monteert alleen de aangeleverde onderdelen. De producent van de fietsparkeersystemen koopt staal in en maakt hier de onderdelen voor een fietsparkeersysteem mee. Vervolgens worden de onderdelen naar Klaver getransporteerd en monteert Klaver de onderdelen tot een goed functionerend eindproduct. Als laatste wordt het product naar de desbetreffende klant getransporteerd.

B3 Het bepalen van de relevante emissiebronnen in scope 3.

Om te kunnen bepalen hoeveel CO₂ er is uitgestoten hebben we een aantal emissiebronnen bepaald die we gaan onderzoeken. We kijken naar het gehele proces van grondstof tot eindproduct. We brengen de CO₂ uitstoot bij de productie van de grondstof, het verzinken en het transport in kaart. Voor de assemblage bij Klaver is de CO₂ uitstoot af te lezen in scope 1 en 2 bij het verbruik van elektriciteit en gas.

Staal

Klaver produceert zelf geen staal, dit wordt aangeleverd door de leverancier van Klaver. Het staal wordt geproduceerd tot standaard staal S235. De producent van Klaver verwerkt het staal tot onderdelen voor fietsparkeersystemen. De onderdelen worden door Klaver tot verschillende fietsparkeersystemen gemonteerd. Voor de productie van staal S235 is uitgegaan van warm walsen. De stalen bevestigingsmiddelen (bouten, moeren en sluitringen) dienen daarbij nog gedraaid te worden.

Zink

Om alle stalen onderdelen te conserveren is een aanzienlijke hoeveelheid zink nodig. Hier is uitgegaan van primair geproduceerd zink, dat wordt aangebracht volgens de NEN-EN-ISO 1461 in een Europese verzinkerij. Daarbij wordt 9% van het zink gerecycled, dwz dat de resten uit de zinkbaden worden teruggewonnen en opnieuw ingezet. Deze recycling leidt tot een verminderde inzet van primair zink in het proces, wat is verdisconteerd in de analyse.

Transport

Het transport is een belangrijke schakel in het hele proces. De grondstoffen voor staal worden getransporteerd naar de producent die de grondstof tot staal verwerkt. Dit gaat op transport naar de producent van Klaver die er onderdelen van maakt. Vervolgens wordt het getransporteerd naar de verzinkerij en daarna naar Klaver om te monteren. Als laatste wordt het product getransporteerd naar de plaats van bestemming waar de klant het fietsparkeersysteem nodig heeft.

Assemblage werkzaamheden

Klaver laat de clusterrekken door derden maken en assembleert dit in haar eigen assemblagehal. In totaal kost de productie en assemblage van 1 cluster 4 VP enkelzijdige ca. 1,65 kWh elektriciteit en ca. 0,2 m³ gas. Voor een cluster 8D VP is dat ca. 2,75 kWh en ca. 0,4 m³ gas.

Transport

Het transport is een belangrijke schakel in het hele proces. De grondstoffen voor staal worden getransporteerd naar de producent die de grondstof tot staal verwerkt. Dit gaat op transport naar de producent van Klaver die er onderdelen van maakt. Vervolgens wordt het getransporteerd naar de zinkerij en daarna naar Klaver om te monteren. Als laatste wordt het product getransporteerd naar de plaats van bestemming waar de klant het fietsparkeersysteem nodig heeft.

B4 Identificatie van partners en relevante ketenpartners in de keten.

Klaver maakt voor de productie van fietsparkeersystemen gebruik van vaste leveranciers, onderaannemers en partners. De ketenpartners van Klaver zijn:

Voor de productie

- Metalis Drachten
- Metalis Hoogeveen
- Metaalbedrijf Noord
- Keizers Metaal

Voor het bevestigingsmateriaal

- 3M
- Lasaulec

Energie

- Rendo

Verzinken en Coating

- Verzinkerij Kampen
- Coating Hoogeveen

Transport

- Databel (Polen)
- Brink

Welke ketenpartners worden meegenomen in de ketenanalyse?

Transport : Brink Hardenberg en Databel Polen

Indien van toepassing:

Onderaannemers : Tolman Hekwerk en Eshuis Installatiebedrijf

Transport neemt een relatief groot deel van de CO2 uitstoot voor zijn rekening omdat Klaver in eigen beheer geen producten produceert.

A5 Resultaten Ketenanalyse

Cluster 4 VP						
Onderdeel	kg CO2 per rek	%	hoeveelheid	eenheid	opmerkingen	
Grondstoffen						
Staal S235	62,7	79,3	33	kg		
Zink (+ verzinken)	4,62	5,8	3	kg		
Kunststof (nylon)	0	0	0	kg		
Transport						
In Polen	3,6	4,6	4	km		
Vanuit Polen naar Klaver	8,1	10,3	9	km		
Assemblage						
Elektriciteit (intern)	0	0	1,65	kWh		
Gas (intern)	0	0	0,2	m3		
Totaal kg CO2 per rek	79,02	100%				
Montage en installatie						
Transport van Klaver naar projectlocatie	15,75	14,29	175	km	Gemiddelde van 175 km enkele reis (Brink)	
Transport van montage medewerkers	94,5	85,71	350	km	Gemiddelde van 350 km	
Montage en gebruik			0			
Totaal kg CO2 per fietsplaats	110,25	100%				

Cluster 8D VP						
Onderdeel	kg CO2 per rek	%	hoeveelheid	eenheid	opmerkingen	
Grondstoffen						
Staal S235	109,82	83,9	57,8	kg		
Zink (+ verzinken)	9,24	7,06	6	kg		
Kunststof (nylon)	0	0	0	kg		
Transport						
In Polen	3,6	2,75	4	km		
Vanuit Polen naar Klaver	8,1	6,19	9	km		
Assemblage						
Elektriciteit (intern)	0	0	1,65	kWh		
Gas (intern)	0	0	0,2	m3		
Totaal kg CO2 per rek	130,76	100%				
Montage en installatie						
Transport van Klaver naar projectlocatie	15,75	14,29	175	km	Gemiddelde van 175 km enkele reis (Brink)	
Transport van montage medewerkers	94,5	85,71	350	km	Gemiddelde van 350 km	
Montage en gebruik			0			
Totaal kg CO2 per fietsplaats	110,25	100%				

Zoals in de bovenstaande overzichten is te zien komt bij de productie van de grondstoffen de meeste CO2 vrij. Daarnaast neemt transport een groot gedeelte voor haar rekening.

Hergebruik / afdanking is iets waar Klaver geen invloed op heeft. Dit komt nagenoeg niet voor en wordt derhalve buiten de keten gehouden.

A6 Reductiedoelstellingen en –maatregelen i.s.m. ketenpartners.

Doelstelling

Klaver heeft zich tot doel gesteld 2% CO2 te reduceren in 2012 ten opzichte van het jaar 2010 (basisjaar). Voor ieder opvolgend jaar wordt de reductiedoelstelling weer opnieuw bekeken. Er wordt gekeken naar het basisjaar en naar het voorgaande jaar. Dus ook 2012 tov van 2011 moet een reductie geven van 2%

Om dit te bewerkstelligen denkt Klaver aan de volgende maatregelen:

De cluster is in 2012 compleet herontwikkeld. Dit nieuwe rek zal lichter van gewicht zijn.

De huidige manier van verzinken heeft een relatief groot aandeel in de CO2 uitstoot. De verzinkerij is aan het experimenteren met “secundair” zink. De huidige manier van verzinken (primair) geeft een groot aandeel CO2. Klaver blijft hierover in gesprek.

Transport heeft een groot aandeel in de productie van CO2. Er zijn bij diverse bedrijven in Nederland offertes opgevraagd voor de productie van het Clusterrek. Hierover is nog geen overeenstemming bereikt. Klaver onderzoekt wel de verdere mogelijkheden voor productie in Nederland.